Kőszeg 1910. julius hó 17.-én.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi és közgazdasági hetilap.

Előfizetési ár:
Egész évre 8 korona, félévre 4 korona negyedévre 2 korona, egyes szám ára 20 filiér.
Nyilttér sora 40 filler.
Hirdetés nagyság szerint.

Megjelenik minden vasarnap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Előfizetési pénzek és reklamáczio Rónai Frigyes kiadó címére küldendők.

XXX. évfolyam. | Felelős szerkesztő: JAMBRITS LAJOS. | 29. szám.

A magyar állam szociális politikája a gyermekvédelem terén.

A legujabb időben fejlődésnek indult és széles alapon kialakult szociális tudomány a társadalmat uj eszmékkel telítette meg. A mig évszázadok során az államok társadalmát a dinasztikus érdekek a saját önző céljaiknak kötötték le, a küzdő embernek sorsa iránt érdeklődést nem tanusitottak. Ma a szociológia a legnagyobb állami feladatnak hirdeti, hogy az állam polgári képességeiket, ismereteiket hasznosíthassák. Legyen munkájuk, melyet megelégedetten végeznek. Legyen otthonuk, a melyben boldogan élnek.

Azok a tanok, melyeket a legmodernebb szociológia hirdet, melyekben a tudomány a természeti törvények örök igazságait alkalmazza a társadalomra, két ezer év előtti idők verőfényét vetik reánk. Azok a tanok ezek, melyek az emberszeretet örök törvényét vallják. A mai szociológia ősforrása a keresztény vallás. Ez a vallás magában szociologia: az evolució széles utja.

A társadalmi igazgatásnak és a társadalmi jótékonyságnak alapja a gyermekvédelem.

A gyermekvédelem terén a haladottabb államokban eltérő rendszerekkel találkozunk. Némely államban, hol a társadalom fejlett és nagy erővel rendelkezik, a társadalom végzi a gyermekvédelmi feladatokat. A mely államban nincsen erre eléggé képes társadalmi szervezet, a hol a társadalom erőtlen és gyenge, ott maga az állam lép fel ezen szociális feladatok megoldására. Amerikában, a milliárdosok hazájában, minduntalan olvasunk ma is azokról a szédítő alapitványokról, melyek a jótékonyságnak erőforrásait gyarapitják. Angliának nagy gyermekvédelmi intézményei ma is az egyházi és társadalmi szervezetek autonóm kezelésében vannak. Ezek a jótékony alapitványok oly hatalmasak, hogy az állam anyagi segélyét igénybe venni vonakodnak.

Szerencsések azok az államok, melyek a gyermekvédelem szociális feladatait társadalmi szervezeteikre bizhatják, mert ezek állami erejoket most munkásaik szociális problemaiknak megoldására fordithatják, bár az ily államokban a gyermekvédelemnek nincsen oly tökéletes rendszere, mint ott, hol e feladatot az állam teljesiti.

Nálunk nincsenek milliárdos alapitók. Évszázados alapitványainkat elmosta a török hódoltság, elrabolták azok a kalandor hadvezérek, a kiket a német császárok a magyar király jogán zúditottak erre a szerencsétlen országra.

A magyar állam ezen fogyatékosságok felismerése által jutott arra a nagy gondolatra, mely gyermekvédelmi két törvényében oly szerencsésen van megvalósitva.

Ma elmondhatjuk, hogy egyetlen kulturállamnak sincs oly tökéletes gyermekvédelmi szervezete, mint a magyar államnak. Egyetlen államban sem találhatók fel a modern szociologiának nagyobb vivmányai, mint milyeneket a mi gyermekvédelmi igazgatásunk felmutatni képes.

A magyar állami gyermekvédelem a központositó államigazgatás és a helyi társadalom emberbaráti részvétének egymásra ható vonatkozásain épül fel, olyképen, hogy az államigazgatási rendszer fogyatékos ethikai erőit a helyi társadalom munkasságából meriti, a helyi társadalomnak pedig az államigazgatás nyujt nemcsak az ethikai erőket összefogó közigazgatási szervezetet, de megadja neki az anyagi erőt is, mely nagyobb alkotásokra képessé teszi.

Vizsgáljuk meg — a rendelkezésünkre álló tér szükre szabott keretei között — ennek a speciálisan magyar gyermekvédelmi rendszernek eszenciális lényegét.

Az állami gyermekvédelem alapgondolata: az elhagyott gyermek joga az állami ellátáshoz. Beismerjük, hogy a francia nagy forradalom törvényhozása is törvénybe iktatott nagy gondolatokat. Törvénybe iktatta az ember jogát. Ez a kodifikált emberi jog azonban gyakorlati értékkel nem birt. Inkább Montesquieu, Voltaire, Rousseau társadalmi bölcseletének a naivság idealizmusával leszürt jogalkotása volt. A mi törvényhozásunk gyakorlati érzékkel nyúlt a társadalmi nyomor legmélyebb sebhelyéhez. Megállapitotta, hogy az elhagyott gyermeknek joga van ahhoz, hogy az állam őt eltartsa. Két fogalom nyilatkozik meg ebben a rendelkezésben. Az egyik, mely körülirja az elhagyatottság fogalmát, a másik, mely megszabja az állami ellátás határait. A magyar állami gyermekvédelem az elhagyatottság fogalmának meghatározásánál nem éri be az anyagi elhagyatottság kimondásával. Elhagyatott minden gyermek, a kinek testi és szellemi fejlődése bármely külső tényezőkben létező okoknál fogva veszélyeztetve van. Elhagyatott tehát a vagyontalan és keresetképtelen szülő gyermeke csak úgy, mint az a gyermek, ki erkölcstelen vagy bünös környezetben él. Az állami eltartás határai felölelik nemcsak a gyermek ellátását, hanem annak gyakorlati kimüvelését is. Az állam gondozta gyermeknek a müvelődésnek minden fokozata — megnyilatkozó tehetségek merve szerint — a legelső fokig rendelkezésére áll.

A törvényben kifejezett nagy akaratot megvalositandó, szervezete a belügyi kormány az

---

Tárca.

Három ibolyaszinü levél.

A nyári pletykákat nem igen szeretem. Ha valamennyi igaz volna, hatóságilag be kellene csukni a fürdőhelyeket. A napokban azonban bele bottlottam egybe. Csakhogy az nem pletyka.

Az egyik törvényszéknél valami irást akartam megnézni. A számát azonban a nagy melegben az irnok elvétette valahogyan és a dolhos levéltárból egy jól meghizott iráscsomót nyomtak a kezembe. Fölbontottam.

Hopp, hiszen ez nem az én dolgom! Valami válópör, Arachay Kálmán contra Arachay Kálmánné szül. Schimmer Albina ellen. Már éppen vissza akartam adni a levéltárosnak, a mikor a közepe táján ibolyaszinü levélpapirosok viritottak ki belőle. Valamennyi tele volt irva amolyan hosszas és finom szarkalábformna betükkel, a milyeneket a lányok a Sacré Coeurben tanulnak el. A polgári világban az a vélemény, hogy az ilyenek előkelő, sőt arisztokratikus betük. De mindenesetre érdekesek.

Nem tudom, honnan van, de a szines levélpapirosokat az ember mindenekelőtt megszagolja. Csakugyan. A szaguk is ibolyaszagu volt, még pedig átható. Mindjárt kitaláltam, hogy ebből a percsomóból lehet valamit tanulni.

A pört valóban Arachay Kálmán országgyülési képviselő inditotta a felesége ellen, a ki a születési bizonyitvány szerint 28 éves. Éppen a legveszedelmesebb kor, mivel a népies közmondás szerint a malom, az óra és az asszony harminc éves koráig szokott legalább egyszer megbomlani. A pör pedig „legalább is a házastársi kötelesség sulyos megsértése miatt" indult. Igy van az irásban.

Legalább is! No ez érdekes. Akkor lesz benne bizonyosan valami „legfölebb" is. És az bizonyosan az ibolyaszinü levelekben lesz, a melyeket az asztal sarkán hamarjában gyors irással lekörmöltem. A mi kis indiszkréció volt ebben, azért feleljen a vélet lenség.

Az első ibolyaszinü levél, a melyről a válást kereső férj a pörben azt állitja, hogy démoni számitással és jobb sorsra érdemes eszeséggel is van irva, itt következik:

•

Füred, julius 3.

Édes, egyetlen férjecském!

Három nap óta időzöm már itt. Egy örökkévalóság nélküled. Az üde levegő azonban kimondhatatlanul jót tesz tüdőcsucshurutomnak. Lélegzetem már is könnyebb volna, ha nem nehezedne mellemre az a tudat, hogy neked a hónap vége előtt nem lehet szabadulnod. Hát nem tudják már azt a csunya országgyülést szétkuldeni. (Ahá, tehát a mult évben volt!) Itt mindennap sohajtoznak az asszonyok. Csak éppen annak a kiallhatatlan dr. Sövény Akosnénak van jó dolga, tudod annak, a ki a mult télen nálunk egyszer egészen fehér brusszeli csipkéből készült ruhában jelent meg a születésnapi jouromon és olyan volt, mint valami kisértet, mert már akkor is sápkórban szenvedett és most is olyan az arca, mintha be volna meszelve, pedig pirositja is magát és olyan vékonyan sipitoz a reggeli visivásnál, hogy mindenkinek oda kell nézni — mert ennek a férje is itt van, a ki különben kiálhatatlan ember és még hozzá kormánypárti. Félek, hogy én is megkapom tőle a sápkórt, mert egy hotelben laknak velünk, éppen a Miczi néni mellett, a kinek az ajtója szemben van az enyémmel és tiszteltet.

Ird meg, hogy hol ebédelsz, különösen pedig, hogy hol szoktál vacsorázni és mikor fekszel le — te Kálmán, itt sok rosszat beszélnek a honatyákról, ölel és csókol szerető, holtig hü és igaz kis feleséged

Albina.

Utóirat: Nézz be a divatárusnéhoz, ha arra visz az utad, mert a fehér kalapom még most sincs itt. A lakásban, a kék szobában, ott felejtettem siettemben a boámat. Azt is küldd vagy vidd el a divatárusnéhoz, hogy a kalappal együtt pakkolja be, igy olcsóbb lesz, mert itt az esték olykor igen hüvösek.

Igaz, az a krakéler Morotvay Pista is megfordult itt tegnap a feleségével (csak te nem jössz) és össze is tüzött dr. Sövény Akossal egy kicsit. Valaki azt mondhatta neki, hogy Sövény az ő feleségének udvarolgat, pedig ez nem is lehet igaz. Hiszen Morotvayné kész nevetséges figura; nem tudom, mit fél rajta. De hát az izlések is különbözők. Különben Morotvaynak megmondtam, hogy küldjön föl téged ide minél hamarabb. Esetleg a tolonciivatal utján is, pá!

•

A levélhez a pörbeli irásokból meg lehet tudni a következőket: Dr. Sövény Akos székesfővárosi ügyvéd, a kinek valóban sápkóros felesége van, már leánykoraban udvarolt, még pedig nem Morotvaynénak, hanem alperesnőnek, szül. Schimmer Albinának. Továbbá, hogy Morotvay Pista főmérnök, fölperes Arachay Kálmánnak gyermekkori jó barátja, a kinek módjában van hetenként két napot Füreden tölteni a feleségénél. Máskülönben pedig nem krakéler, hanem

állami gyermekvédelmi igazgatásnak az egész országra kiható rendszerét. Felépitett 18 állami gyermekmenhelyet. Szakitott a középkor dohos levegője által fertőzött lelencházak, árvaházak intézményével. Megteremtette a családi nevelés rendszerét. Gondoskodott arról, hogy minden államilag gondozott gyermek megbizható magyar család szerves tagjává és ez által a helyi községi közületnek részesévé legyen. Igy sikerült már eddig 355 magyar községben 45,621 magyar családot a céltudatos nagy állami munkának munkásrészesévé tenni.

De gondoskodott azokról a gyermekekről is, a kik a családi élet bensőségében bármely oknál fogva helyet nem foglalhatnak. Ennek a nehéz feladatnak ugy felel meg, hogy a magyar társadalom munkásságának bevonásával megalkotta azokat az intézményeket is, melyek a szellemi vagy testi fogyatkozásban szenvedő gyermekek befogadására alkalmasak. Ez által munkát adott a társadalmi jótékonyságnak, az állam anyagi segélyével fogyatékos erejüket megkétszerezte, céltudatos irányitással munkaképzettségüket fokozta és ez által a társadalmi intézményeket az állami gyermekvédelem nagy rendszerében elhelyezte.

Igy sikerült az állami gyermekvédelemnek több mint 52.000 gyermek elhelyezéséről gondoskodni. Igy sikerült szervezni testileg fogyatékos gyermekei számára intézeteit, gyógyitó otthonait; munkásgyermekei számára földmives intézeteket, iparostanuló otthonokat, erkölcsi romlásnak indult gyermekeinek szigoritott nevelőintézeteket berendezni. Célja, hogy minden gyermekének minden jó tulajdonságát, minden képzettségét kifejlessze, hogy minden gyermekéből, a kik azelőtt mint a társadalom terhe temetők, börtönök tölteléke lettek, oly munkásokat neveljen, a kik a fejlődésben, a haladásban az első küzdő sorban sorakoznak és magukkal ragadják kortársaikat. Igy válik minden egyes gyermekből, a kit az állam nevel, egy-egy szögletkövé annak a nagy épületnek, melynek homlokzatára „a jövő Magyarország“ felirva van.

Igaz, hogy az állam a gyermekért csak addig fizet tartásdijat, mig 15. életévét már betöltötte, de tévedés feltenni, hogy ez életkoron túl ne gondozná. Az állami gyermekvédelem csődjét jelentené, ha a 15. életévét már betöltött gyermek hajléktalanná válnék. A magyar társadalom erkölcsi kötelességtudásának bukása lenne, ha egy ily gyermek gondviselő nélkül maradna. A patronage intézménye máris szervezve van és a társadalmi műveltségnek — a nemzeti öntudatnak fogyatékosságát jelentené, ha bármely tagja a magyar társadalomnak a patroganet teljesitők körén kivül maradna.

Nemcsak patronage-unk van ma már, de van gyermekbiróságunk is, mely a gyermek számára külön szabott büntető törvény alapján, külön jogon a gondos atya részvétével itélkezik a bünbe esett gyermek fölött, hogy a javulás utjára elvezesse.

A szociológiának nagy vivmányai elevenednek meg ezekben az alkotásokban. A magyar állam e törvény megalkotása és sikeres végrehajtása által százados mulasztást hozott helyre.

A magyar államot nem politikai pártjainak vesenygése, hanem a gyermekvédelmi szervezete tette ismertté a nagy vilag előtt. Ma angol, német, amerikai, orosz, sőt japán tudósok ennek a gyermekvédelmi rendszernek tanulmányozása céljából jönnek hozzánk.

De miért foglalkozunk mi ma a magyar gyermekvédelem nagy társadalmi kérdésével? Nyiltan megvaljnk: azért, mert ebben nyilvánul meg leginkább a magyar nemzet.

Hirek.

Uj pénzügyigazgató helyettes. A pénzügyminiszter Berzeviczy Emil helyébe a szombathelyi kir pénzügyigazgatósághoz pénzügyigazgató helyettessé Gryneusz György békésmegyei helyettes pénzügyigazgatót helyezte át.

Athelyezett pénzügyőri biztos. A pénzügyminiszter Csontos Sándor kőszegi pénzügyőri biztost Versecre helyezte át.

Hivatalban. Koch Béla kőszegi m. kir. állatorvos visszatért szabadságáról és ujból elfoglalta hivatalát.

Fegyvergyakorlaton. Mezihradszky Lajos közigazgatási gyakornok, a kőszegi honvédzászlóaljhoz bevonult öt heti fegyvergyakorlatra.

Egyházmegyei hir. A megyés püspök, Wentzl Ottó szerpapot a kőszegi Kelcz-Adelffy árvaházhoz segédgondnokká nevezte ki.

Tüzrendészeti felügyelők. A kőszegi járás első kerületébe ujabb három évre Kirchknopf Mihály kőszegi, a második kerületbe Stelczer Adolf rohonci, a harmadik kerületbe pedig Leyrer János edeházi lakósok neveztettek ki.

Hirtelen halál. Sulyos csapás érte Hrabovszky Lajos nyug. MÁV. felügyelőt. Felesége született Dauscha Matild e hó 9-én, életének 62-ik évében Kőszegen hirtelen elhunyt. A még életerős urinő szivszélütésben halt meg. Temetése hétfőn ment végbe osztatlan részvét mellett.

Elhunyt postatiszt. Varga Sándor postatisztet életének 25-ik évében e hó 13-án meghalt Kőszegen. A fiatal postatiszt a tüdővész áldozata.

Elhunyt kályhásmester. Halászy Sándor kőszegi kályhásmester julius 9-én meghalt. 38 évet élt. Halálát özvegye és két kiskoru gyermeke siratja.

Lelkészválasztás. Balikó Mihály kőszegi ev. lelkésszé történt megválasztásával megüresedett rohonci ev. lelkészi állást f. hó 10-én töltötték be. Egyhangulag Pummer Adolf volt szombathelyi segédlelkészt hivták meg. Az ünnepélyes beiktatást, mely a jövő hónapban lesz, Stettner Gyula felsővasi esperes fogja eszközölni.

Utban érte a gólya. Pekovits Mihályné doroszló fiatal menyecske szerdán gyümölcsesel és zöldséggel megrakott nagy kosarat vitt a fején a kőszegi vásárra. A menyecske anyai örömeknek nézett elibe és éppen vásárra menet a kőszegi vöröskereszt melletti viharágyunál érte utol a gólya, mely egy életerős, egészséges fiugyermekkel ajéndékozta meg a menyecskét.

Tűzoltók mulatsága. Szép ünnepség folyt le a héten Gyöngyösapáti községben. Hat község — Nagygencs, Gyöngyösapáti, Perenye, Ludad, Pose és Csömöte — egyesitett tüzoltósága tartott gyakorlatot Széchenyi Rezső gróf vezetése alatt. Az aktusnál Erdődy Tamás gróf, ifju Széchenyi Rezső gróf, Sinkovits E. szombathelyi és Rusa Béla kőszegi főszolgabiró és Kirchknopf Mihály tüzrendészeti felügyelő is jelen voltak. A gyakorlat a kastély udvarán folyt le és a tüzoltókat és a jelenvolt vendégeket a gróf látta vendégeiül. Az első dijat husz koronát, a gyöngyössziőllősi tűzoltók nyerték, a kik a tüzoltókocsit tizennégy másodperc alatt szerelték fel ugy, hogy a vizsugár a csövön megindult. A többiek tiz-tiz koronát kaptak. A dijakat Széchenyi Rezső gróf, Sinkovich Élek és Rusa Béla főszolgabirák adták, akik buzditó beszédet intéztek a tüzoltókhoz.

Sertészárlat a kőszegi járásban. Kőszegfalva községben sertésvész ütött ki. A szükséges óvóintézkedések megtörténtek, azonban a mult évi kőszegfalvi sertésvész tapasztalatai arra inditották a hatóságokat, hogy az egész kőszegi járást sertészárlat alá helyezzék. Igy aztán, bár csak egy községben van sertésvész, az egész kőszegi járásból tilos a sertésnek Ausztriába való kivitele.

Kerti ünnepély. A helybeli önkéntes tüzoltóegyesület f. évi julius hó 31-én saját pénztára javára a sörkertben kerti ünnepélyt rendez. Kedvezőtlen időjárás esetén az ünnepély augusztus hó 7-én lesz megtartva.

Megbüntetett tejhamisitók. A kőszegi rendőrség erélyesen fellépett a környékbeli tejhamisitók ellen. A tejhamisitás a városban annyira elfajult, hogy egyetlen vizsgálat alkalmával harminc tejest csiptek el, akik vizezték a tejet. A rendőrség valamennyit 20—30 korona pénzbüntetésre itélte. Az itélet nagy megrökönyösödést keltett a tejárusok között, akik nagyon panaszkodnak a szigoruság miatt és igy remélhető, hogy a jövőre elmegy a kedvük a tejhamisitástól. A soproni rendőrhatóság mult héten a balfharkai s ágfalvi tejhamisitókat 100—150 korona pénzbirságra és 8-32 napi elzárásra itélte. Igy hát a kőszegi rendőrség még elég enyhe büntetést mért a tejhamisitókra.

Ajánlatok a laktanya épitésére. Az utburkolatra hirdetett versenytárgyalással egyidejüleg a város megtartotta a tervezett uj kaszárnya épitésének versenytárgyalását is. A kaszárnya épités összes előkészületei már befejezést nyertek és a pozsonyi hadtestparancsnokság által kiküldött katonai bizottság a polgári bizottság tagjaival végleg megállapitotta az összes részletkérdéseket is; nevezetesen a kaszárnyával kapcsolatos és eddig még elintézetlen katonai kórház terveit. A kaszárnya épitésére ezuttal három vállalkozó jelentkezett és pedig Chaluska Károly Győr 358,962 koronáért, Müller Ede és Weisz Oszkár Szombathely 351,577 koronáért és Laas József Kőszeg 346,293 koronáért. A legolcsóbb ajánlatot tehát Laas József tette volna, mely 5284 koronával olcsóbb Müller és Weisz ajánlatánál. Azonban ez az ajánlat alighanem semmisnek fog nyilvánittatni a tárgyalások során, mert sok forma hiba foglaltatik benne. Az ajánlatok egyébként most vannak számszerüsités céljából a számvevőség előtt, amelynek javaslata alapján kerülnek az ajánlatok a tanács elé annak megbirálása céljából, hogy melyik ajánlat a legkedvezőbb és legelfogadhatóbb. A kaszárnya épités kiadása dolgában ugyancsak a jövő héten tartandó városi közgyülés határoz.

Ajánlatok az utcaburkolásra. Hétfőn, julius hó 11-én járt le az utcaburkolásra kiirt határidő. A bizottság déli 12 órakor bontotta fel az ajánlatokat. Összesen kilenc ajánlat érkezett be a versenytárgyalásra. A magyar keramit-részvénytársaság keramit burkolásra, a kőszénbánya és téglagyár részvénytársaság bazaltkőre, Seffer Károly budapesti utburkoló bazalt kis és nagy kockára, dr. Hervey Aladár budapesti vegyészeti gyára, Neuchatel & Comp. aszfaltgyár, Bien János Budapest, Magyar-horvát aszfalttársaság, Magyar aszfalttársaság aszfaltburkolásra

---

szigoru gondolkozású és békeszerető ember, a ki a fölperesnek csakugyan megmondta a felesége üzenetét, de mivel fölperes még mindig akadályozva volt, ugyancsak Merotvayt kérte meg, hogy az ő felesége tudniillik Arachayné környékén is nézzen egy kicsit körül. A mire Morotvay megjegyezte, hogy az nagyon is jó lesz és benne a fölperes (Arachay) egészen megbizhat. Meg is bizott.

Az eredményről a második számú ibolyaszinü levél számol be:

*

Füred, julius 10.

Kedves férjem!

No hiszen szép barátaid vannak neked! Az a krakéler Morotvay Pista, a kiben te annyira megbiztál mindig, az egész fürdő békéjét földulta és engem is sulyosan kompromittált. Hogy meg is sértett, arról nem is beszélek.

En egyáltalán nem ertem ezeket a férfiakat. Otthon egészen comme il faut viselkednek, de itten mintha meg volnának bolondulva. Azt hiszik, hogy minden szabad, ha egyszer a férjet nem látják a felesége oldala mellett. De hát én ezt neked hiába mondom, mert mindig azzal állsz elő, hogy a környezet előtt a kútnál arcul ütöttem a szemtelent a legyezőmmel. A Mici néni majd elájult, de azután megcsókolt, a mikor megtudta; hogy miért tettem. Az asszonyok persze mind helyeslik, de ha odább mennek, látom, hogy suttognak.

Morotvayval tehát én készen vagyok. Ma délben utazik haza. Tégy vele, amit akarsz, de ne csinálj nagyobb botrányt. Még az ujsugokba kerül a nevünk, mert most a fővárosban kapnak az ilyen pikantériákon, ha nem is igazak. Hátha még igazak.

Ha okos akarsz lenni és hű asszonykád jó hirnevét becsülöd, Morotvaynak ne szólj semmit, hogy tudod aljasságát, hanem keress valami más ürügyet, úgy szakits vele. Lovagias ember létedre úgy is tudod, hogy egy nő becsülete milyen kényes, a ki a mellett még a te imádó, egyetlen, korrekt és hű kis feleséged, a te Albid.

Utóirat: A fehér kalap és a boa még most sincs itt, pedig tegnap az erdőben meg is fáztam egy kicsit. ma megint többször köhögtem, de lehet' hogy csak felindulástól van. Most hallom, hogy Morotvay csak este utazik haza, mivel azalatt, hogy velem ezt tette, vagy hogy én tettem ő vele, Sövény dr. és a felesége közt is kellett valaminek történnie, mert Sövény dr.-t a reggelinél durván megsértette és délután párbaj lesz. Ilyen ember a te barátod! Az egész fürdő csak ezekről beszél.

Második u. i.: Levelem elküldése előtt hozza a jó Mici néni a hirt, hogy Sövény dr. az arcán kapott egy jó nagy vágást. Most láttam a feleségét a táviró hivatalba szaladni. Még fehérebb, mint máskor. Jőjj!

(Vége következik.)

Minden valódi doboz 25 drbot tartalmaz.
Minden tablettán rajta van e két szó
PURGO BAYER
Vissza a hamisitványokkal, mert kártékonyak.

Szereti egészségét?
Ki ne tudná, hogy utólérhetetlenül legjobb hashajtó a világhirü
PURGO-BAYER.

Minden valódi doboz 25 drbot tartalmaz.
Minden tablettán rajta van e két szó
PURGO BAYER
Vissza a hamisitványokkal, mert kártékonyak.

Weisz Oszkár Szombathely pedig földmunkákra. Az árajánlatokat tekintve, legelőnyösebbnek látszik a Magyar aszfalttársaság ajánlata. Egy alternativ ajánlat ez. melynek egyik része a vállalkozás finanszirozását is vállalja, még pedig akként, hogy a vállalat hajlandó az egész utburkolást elvégezni a maga költségére, ha a város huszonöt éven át négyzetméterenként egy koronát fizet a társaságnak és akkor azután 25 év mulva át fogja adni a müveket a városnak. A másik ajánlat szerint a társaság négyzetméterenként 11·70 koronáért vállalja az utburkolást hat évi jótállással és azontul 14 éven át 28 fillér fenntartási dijért. Ezen ajánlat szerint az egész utburkolás 264.757 koronába kerülne. Az angol Neuchatel aszfalttársaság egységére ezzel szemben 13·50 korona és 35 fillér fenntartási dij, a Magyar-horvát aszfalttársaságé 13·— korona és 30 fillér fentartási dij, a Keramit-társaságé 14·45 korona és 25 fillér fenntartási dij, Scheffer Károly terve szerint a kőburkolás 306 ezer koronába kerülne, kis koczkával pedig 272.000 koronába. A város szakértőül Hvozdovics Antal müszaki tanácsost, az államépitészeti hivatal főnökét kérte fel, aki átvette az ajánlatokat és még a napokban részletes és kimeritő jelentést tesz kiküldött városi bizottságnak és a tanácsnak, mely Hvozdovits Antal véleményének meghallgatása után fog majd a kérdés felett javaslatot tenni a közgyülésnek, mely még esetleg e héten határoz a munkálatok kiadása tárgyában.

A kőszegi vizgyógyintézet vendégei. A kőszegi vizgyógyintézetet ezen év jan. hó 1-től jul. 15-ig a következő betegek keresték fel: Perkovits Imre hittanár Keszthely: Kanyó Lajos kir. tabl. bíró és fia Pál Szeged, Gruber Anna Moson-Taresa, Varga Gyula polg. isk. tanár Nagyvárad, Recska Ernő gazdatiszt Dergecs (Zalam.) Jakabffy Benjamin magánzó Budapest, Jakabffy Tibor keresk. akad. hallgató mint kisérő, Tanay Vince inas. Gergelfy Béla plébános Oros (Szabolcs m.), Varga Mihály földmüves Nagygences, Csontos Erzsébet Pákod (Zala m.), Kasper József ev. lelkész, neje és leánya Ruszt, Wohlfarth Lőrinc áll. tanitó Nagyenyed, Váradi Ignác könyvelő Budapest, Sümegi Sándor tanitó Tárnokréti (Győr m.) Veltener Mihály Segesvár, Kubic Józsefné Szombathely, Kleinu Jolánka Bogyoszló (Sopron m.) Kovács Zsigmondné és leánya Margit Budapest, Mikó Gyula korcsmáros Szombathely, Szabó János mint kisérő Szombathely, Dr. Bartha Gyula polg. isk. igazgató Nagy-Kanizsa, Böröndy Irma, Böröndy Erzsébet kisérő Szombathely, Preisz Simonné és leánya Sarolta Magyarszombatfa (Vas m.) Bilisits Józsa Kőszeg, Jakabffy István főispán Makó, László Andrásné Budapest, Németh Imréné Kőszeg, Gaál István gymn. tanár Kőszeg, Zámdy Ferenc válalkozó és leánya Tét (Győr m.), dr. Német Mátyás ügyved Budapest, Horváth József korcsmáros Budapest, Sandl Pálné és leánya Paula Ruszt, dr. Barthodeisky Gyula Budapest, Pintér Károly plébános Tolnaozora, Péntek József tanitó Tolnaozora, dr. Karsch Lollion kanonok Nagyvárad, Fekete Sándorné Vasvár, Adám Kálmán post. számvizsgáló Sopron, Pesty Béla ügyvéd Kapuvár, Bulyofszky József adóhivatalnok Nagyvárad, Schreiner Ferenc prem. főgimn. tanár Szombathely Herbst Elemér cs. és kir. százados Esztergom, Szabady Károly korjegyző Somogyszob, Szakács Istvánné Szombathely, Kovács Mihály utazó Budapest, Szaploncay Oszkár takarékp. gyak. Kaposvár, Szokoly Tamás ügyvéd Nagyvárad, Hermann Aladár törv. vizsg. biró Nagyvárad, Böhm Lajos vasuti hiv. Szisek, Jakits Hermina Moson sz. János, Jaksa Mariska tanitónő Tét (Győr m.), Kiss Gyula tanitó Budapest mint kisérő, Német István szijgyártó Kőszeg. — A tekintélyes névsoron végig menve azt látjuk, hogy az országnak legmesszebb vidékeiről is szivesen keresik fel a gyógyintézetet, melynek igazgató orvosa dr. Dreiszker József mindent elkövet, hogy nemcsak hatásos gyógyulást és üdülést szerezzen vendégeinek, hanem magát a várost, gyönyörü vidékét és környékét is igyekszik megkedveltetni vendégeivel, kik a közeli kiránduló helyeken bőven gyönyörködhetnek a természet szépségeiben.

Pályazat alapitványi helyekre. Kőszeg város tanácsa a kőszegi árvaházban megüresedett két Kőszeg-Adelffy alapitványi helyre pályázatot kirdet. A pályázati kérvények folyó hó 23-ig nyujtandók be.

Uj százkoronás bankjegy. Az Osztrák-Magyar bank uj száz koronás bankjegyet bocsát ki augusztus 22-én. Az uj bankjegy már elkészült. Szine rózsaszinben játszó és tulnyomó rajta az ornamentika. — A bankjegy rajzát, mely mindkét oldalon egyforma, Moser és Schienböck bécsi müvészek készitették. A bankó jobbmezőjén egy női szépség mellképe látható. A fej amelynek sötét fürtei a középen elválasztva, lengő Boticelli-frizurában omlanak alá, kissé fölfelé néz, a kéz pedig egy stilizált, boára emlékeztető virágfüzért tart. Az arc ezuttal nem az a bizonyos ősi görög allegorikus figura, amely már szinte hagyományossá vált. A nyakat födetlenül hagyó, testhez simuló és a modern reform ruhák szabására emlékeztető toatett sajátszerü alakot mutat és a háttér ornamentikája valamint a keret stilusa is magán viseli a legujabb bécsi müvészi irányzat bélyegét.

Budapesti-Hirlap. Főszerkesztő és laptulajdonos: Rákosi Jenő. Az ország legelterjedtebb és legtekintélyesebb politikai napilapja. Megjelenik naponta (hétfő kivételével) kora reggel. Előfizetési ára: egy évre 28 kor., félévre 14 kor., negyedévre 7 kor., egy hónapra 2.40 kor Egyes példány ára 10 fill. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körut 5. sz. Minden ember tudja ebben az országban, hogy a Budapesti-Hirlap ugy politikai magatartásban, mint társadalmi, müvészi, irodalmi és gazdasági törekvésében a nemzeti irányt követi és csak egy célt ismer és ez az, hogy erős hittel és lankadatlan buzgalommal szolgálja a magyar nemzeti érdeket. Ezért terjedt el a Budapesti Hirlap oly nagy mértékben a magyar komoly hazafias körökben és ezért mindenki, aki lelkében és törekvésében ugyanama vágyakat érzi, mint a Budapesti Hirlap emberei: a Budapesti Hirlapból merit tudást és lelkesedést és a ki csak teheti, a Budapesti Hirlapot járatja házához. A Budapesti Hirlapot haszonnal forgatja kezében a családfő, az asszony és az ifjuság egyaránt. Közleményeit mindig a jó izlés és a becsületes hazafiság diktálja, értesülései mindig kimeritőek és szavahihetők, tartalma válogatott és terjedelmes. Minden magyar embernek a figyelmébe ajánljuk a Budapesti Hirlapot.

Közgazdaság.

A mezőgazdasági ipar és a népérdek.

A mezőgazdasági életnek nagy baja az, hogy nyáron ninesen elég munkás, télen pedig ninesen elég munka.

A téli munkátlanságon első sorban amezőgazdasági ipar fejlesztésével segithetünk. Helyesen megválasztott mezőgazdasági ipar olyan időben foglalkoztatja a mezei munkásokat, a mikor azok a gazdaságban csak nagyon korlátolt mértékben találnak munkát.

A mezőgazdasági ipar egyuttal a gazdálkodást is jövedelmezőbbé teszi, mert a mezőgazdasági nyers terményeket jobban és könnyebben lehet értékesiteni, ha ipari terményekké alakitva kerülnek forgalomba. Ezenkivül a gazdaságban visszamaradnak az ipari melléktermények és hulladékok, melyek a talajnak a felhasznált növényi tápanyagokat visszaadják. A gazda tehát amellett, hogy jobban értékesiti terményeit nem szegényiti a talajt, a minek következéseként a gazdaság általános terméshozama is nagyobb.

Az elmondottak a következőkkel igazolhatók:

Ha a gazda, vagy több gazda egyesülve, mezőgazdasági szeszgyárat állit fel, a burgonyát szesz alakjában feldolgozva, métermázsánként 6-7 koronájával értékesiti; holott ha a burgonyát nyers állapotban adja el, annak métermázsájáért legfeljebb 4 koronát kap.

Tekintetbe veendő emellett, hogy a gazda értékes szeszmoslékhoz jut, azzal állatjainak egy részét aránylag olcsón hizlalhatja, s a hizott állatok értékesitésével szintén lényeges haszonra tesz szert. A hizlalással kapcsolatban pedig jó trágyához jut a föld. De a moslék etetésével az igásállatokat is jobb erőben tarthatjuk s az ilyen állatokkal több munkát lehet végeztetni. Vegyük még mindehhez azt, hogy a szesz a burgonya súlyának csak egytized része, tehát olyan gazdaságból is könnyen piacra vihető, a nyers burgonyát a nagy fuvarköltség miatt nem lehet értékesiteni és igy ennek termelése se fizeti ki magát.

Az uj szeszadó törvények rendkivül megkönnyitik a szövetkezeti alapon álló szeszgyárak alakitását s minden ilyen szövetkezeti szeszgyár felállitasa nyomban egy egész falu gazdaközönségének jólétre való emelésével jár.

Olyan vidékeken, a hol a burgonyatermesztés helyén van, szeszkontingens elnyerésére azonban nincs kilátás, a burgonya szárításával kell megpróbálkoznunk. A szárítógyárakban a burgonyából pehelyalakban kitünően eltartható állati takarmány készül, mely egész éven át takarmányozható és igen jól helyettesiti a tengerentúlról hozzánk beözönlő idegen abraktakarmányokat. A szárítás mellett a burgonya terméséből romlás és kicsirázás által nem vész el semmi, a száritással foglalkozó gazdaság tehát jó haszonhoz jut. Teljes erővel kell munkálkodnunk ennek a közhasznu iparágnak meghonositásán is.

Hazánk számos vidékén igen jó eredménnyel termesztik az olajos növényeket. A termést azonban a nagy olajgyárak és közös megegyezéssel megállapitott, rendesen alacsony árakon vásárolják meg s az övék marad a haszon. Pedig a gazdáknak is könnyü volna olajfütőket felállitani és az olajos növények feldolgozásából eredő hasznot maguknak megtartani. Az ilyen vállalathoz nem sok tőke kell, tehát minden nehézség nélkül megvalósitható.

Hazánk gyümölcstermelése oly arányban növekedik, hogy a friss állapotban el nem adható gyümölcsök megfelelő értékesitéséről mielőbb gondoskodni kell. Kevés tőkével, szövetkezeti uton beszerzendő készülékekkel, ahhozértő vezetés mellett olyan gyümölcspálinkákat, aszalványokat és gyümölcsizeket lehet készitení, melyek nemcsak idehaza, hanem a külföldi piacokon is elhelyezhetők. A magyar gyümölcspálinkákat a külföld már ma is szivesen vásárolja. A belföldi jobb aszalványokkal és izekkel pedig igen könnyen kiszoritathatnánk a külföldi eredetüket.

A szőlőtörköly és borseprő kiégetésével hazánk túlnyomó részében olyan kezdetleges módon járnak el, hogy ezen a réven a nemzeti vagyon tekintélyes része elpocsékolódik. A nép tanitásával és vezetésével szövetkezeti gyümölcspálinkafőzdék felállitásával ezen a bajon is segiteni lehetne és jobb helyzetbe lehetne juttatni a szőlősgazdákat.

Csinos keresethez lehetne jutni helyenként a zöldség konzerválásával is.

Ezek és ehez hasonló ipari vállalkozások szilárdabb alapra fektetik a mezőgazdaságot. Azért igyekezzünk a mezőgazdasági ipart a mezőgazdaság számára biztositani s egyuttal különösen a kisgazdákat rávezetni arra, hogy ipari téren is uj jövedelmi forrásokra tehessenek szert.

2181910. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirott kiküldött birósági végrehajtó ezennel közhirré teszi, hogy a kőszegi kir. járásbiróságnak 1910. évi V. 152/1 számu végzése folytán **dr. Schneller Aurel** ügyvéd által képviselt **Gróf Erdődy Gyula** felperes részére 527 K 80 fill. tőkekövetelés s jár. erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 1731 koronára becsült ingóságokra a kőszegi kir. járásbiróság 1910. V. 152/2 számu végzésével az árverést elrendelvén, annak a korábbi vagy felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Borostyánkőn leendő megtartására határidőül

1910. évi julius hó 29-ik (huszonkilencediK) napjának délelőtt 10 órája

kitüzetik, amikor a biróilag lefoglalt lovak stb. s egyéb ingóságok a legtöbbet igérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégittetéshez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tünik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldöttnél irásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a biróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számittatik.

Kelt Kőszeg 1910. évi julius hó 4. napján.

Kiss Kálmán,
kir. bir. végrehajtó.

206/1910. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhirré teszi, hogy a kőszegi kir. járásbiróságnak 1910. évi V. 134/1 sz. végzése folytán **dr. Schneller Aurel** ügyvéd által képviselt **Leszner M. fiai** cég felperes részére 647 kor. 76 fill. tőkekövetelés és jár. erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 1580 koronára becsült ingóságokra a kőszegi kir. járásbiróság 1910. V. 134/2 számu végzésével az árverés elrendeltetvén, annak a korábbi vagy felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Borostyánkőn leendő megtartására határidőül

1910. évi julius hó 29-ik (huszonkilencedik) napján délelőtt 10 órája

kitüzetik, amikor a biróilag lefoglalt lovak stb. s egyéb ingóságok a legtöbbet idérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégitéshez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tünik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldöttnél irásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a biróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számittatik.

Kelt Kőszeg 1910. évi julius hó 4-én

Kiss Kálmán,
kir. bir. végrehajtó.

Császárfürdő Budapesten. Nyari és téli gyógyhely, a magyar Irgalmasrend tulajdona. Elsőrangu kénes hévvizü gyógyfürdő; modern berendezésü gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők, iszapborogatások, uszoda, külön hölgyek és urak részére Török-, kő- és márványfürdők; hőleg- szénsavas- és villamosviz-fürdők. A fürdők kitünő eredménnyel használtatnak hőleg csuzos bántalmaknál és idegbajok ellen. Ivó-kura a légzőszervek hurutos eseteiben s altesti pang soknál. 200 kényelmes lakószoba. Szolid keezelés, jutányos árak. Gyógy- és zenedij nincs Prospektust ingyen és bérmentve küld *Az Igazgatóság.*

Irodakisasszony

ki magyarul és németül tud, irógéppel jártas, felvétetnek a **kőszegi gőzmalomban**

Szombathelyi Takarékpénztár
Részvénytársaság

kőszegi fiókja,

Kőszeg, Király-út 755. sz.
Strucz szálloda mellett.

Betéteket elfogad betétkönyvecskére netto 4 százalékos kamatozással és folyó számlára, a kamatozás a betételt követő napon kezdődik; betét kifizetéseket felmondás és levonás nélkül eszközöl.

Kölcsönöket, u. m. váltó-, jelzálog-, folyószámla és zálogkölcsönöket a legelőnyösebb feltételek mellett nyujt.

Értékpapirokat napi árfolyamon vesz és elad.

Szelvényeket költségmentesen beváltat.

Őrzésre átvesz értékpapirokat és egyéb értékeket csekély dij mellett.

Sorsolás alá eső értékpapirok sorsolását költségmentesen ellenőrzi.

Központ:
Szombathelyi (régi) Takarékpénztár r. t.
Szombathelyen.

Alapittatott 1867-ben.
Alaptőke: 1,200,000 kor.
Tartalékok: 400,000 kor.
Takarékbetétek: 14,000.000 kor.

Házeladás.

Kőszegen a vasutnál és a gyöngyös partján fekvő 859. számu ház a körüle elterülő földekkel és gazdasági eszközökkel együtt eladó. A venni szándékozók a helyszinre kéretnek. A terület akár kertnek, akár házhelynek megfelel.

Pintér János és neje
Kőszegen.

Zongora raktár.

KULHAY KÁROLY
zongora készitő és hangoló
Szombathely,
Kossuth Lajos-utcza 19. szám.

Elvallal zongora hangolást, valamint zongorák és pianinok javitását és ujrabőrözését szakszerü kivitelben jótállás mellett.

Őszi trágyázás.

Óvakodjunk a hamisitásoktól!

Valódi Stern Marke védjegyü

Thomassalak

a legjobb és legolcsóbb phosphorsavas mütrágya!

Csak akkor ha ilyen van és ólomzár

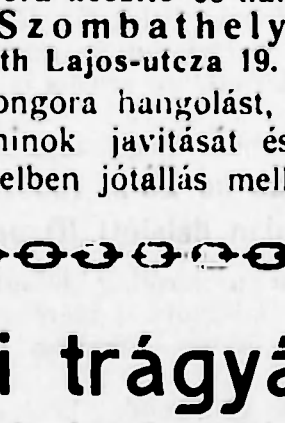

valódi zsákban eredeti van rajta.

Minden zsák tartalomjelzéssel van ellátva.

Kalmár Vilmos
a Thomasphosphatfabriken, Berlin
vezérképviselője
Budapest, VI., Andrássy ut 49

Hálószobaberendezés

valódi Mahagoni-fából (saját gyártmány), betegség miatt olcsó árért elad

Szalber Viktor.
műasztalos,
Kőszeg, Intézet utca.

Kőszegen kapható Róth Sándornál.

1910-es modellünk ujitásai:

Intenziv lángzó. Gyorsan forral. Kevés szeszt fogyaszt. Erős alkatrészei kivehetők és tisztithatók. Művészi galvano-bronz kivitel. — Hozzáadva biztonsági gyorsfőzőnek eddigi előnyeit, a

„Rops" 1910

a jelenkor legszebb, legtartósabb, legbiztosabb és legtakarékosabb asztali tüzhelye. Ha földül, elalszik. A szesz ki nem folyhat!

Ára Budapesten: 4.— korona.

Régi használt példányokat a gyár 2 kor. és 50 filler ráfizetéssel 1910-es modellre cserél at.

Kapható minden szakmába vágó üzletben.

„ROPS" Fémárugyár Részvénytársaság
BUDAPEST, V., Váczi-ut 74/27.
Helybeli elárusitó:
NAGY SÁNDOR.
Képviselők vidéken kerestetnek.

Drezdai Motorgyár Részv.-Társ.

Németország egyik legrégibb és — legnagyobb motorgyára —

Szállit szakkörökben elismert legjobb gyártmányu
Benzin-, Nyersolaj-, Gáz-, Petroleum-
motorokat és lokomobilokat
— valamint **Szivógázmotorokat.** —

MEGLEPŐ UJDONSÁG!
EGYETEMES GENERATORUNKKAL

a tényleges lóerő
óránként csak 1 fillérbe kerül.

Vezérképviselet:
Gellért Ignácz és Társa
Budapest, Teréz-körut 11. — Telefon 12-91
Legmesszebbmenő jótállás! — Kedvező fizetési feltételek

STOCK COGNAC MEDICINAL

szavatolt valódi borpárlat

CAMIS & STOCK

gőzpároló telepéből

BARCOLA.

Cognac gőztözde állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt.

Kapható minden jobb üzletben.

A világ legjobb, legbiztosabb és legolcsóbb kutszivattyuja az

„Omega" lánckut

Mert rendkivül sok vizet ad.
Mert kis gyermek kezelheti,
Mert sohse be nem fagy.
Mert soha nem romlik.
Mert mindenki felszerelheti és karbantarthatja.

3 évi jótállás.

Árlap ingyen.

MAGYAR LÁNCZKUT VÁLLALAT
Farkas J. Budapest, Felső-Erdősor 12.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb
a Réthy féle pemetefü czukorkánál

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan Réthy-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

Egy doboz 60 fillér.

Csak RÉTHY-félét fogadjunk el!

Ny. om. Feigl Gyula könyvnyomdájában Kőszegen.